

Interindividual variability and lateralization of μ -opioid receptors in the human brain.

Tatu Kantonen^{1,2}, Tomi Karjalainen^{1,3}, Janne Isojärvi¹, Pirjo Nuutila^{1,4}, Jouni Tuisku¹, Juha Rinne^{1,2}, Jarmo Hietala^{1,5}, Valtteri Kaasinen^{1,2}, Kari Kalliokoski¹, Harry Scheinin¹, Jussi Hirvonen¹, Aki Vehtari⁶, Lauri Nummenmaa^{1,7}

Neuroimage 2020;116922. doi: 10.1016/j.neuroimage.2020.116922.

<https://doi.org/10.1016/j.neuroimage.2020.116922>

Aivojen vapaiden myy-opioidireseptorien määrä vaihtelee ihmisten välillä

Ikä, sukupuoli ja tupakointi vaikuttavat aivojen opioidijärjestelmän toimintaan. Aiemmin on tiedetty, että aivojen opioidijärjestelmä ja erityisesti sen myy-opioidireseptorit osallistuvat kivun ja mielihyvän käsittelyyn. Muutokset järjestelmän toiminnassa voivat liittyä myös mielialaan.

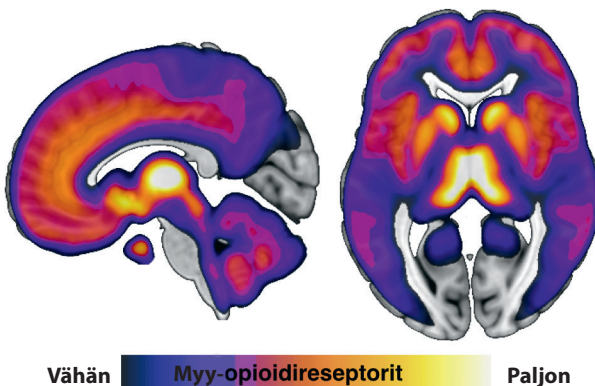
Tässä tutkimuksessa havaittiin, että vapaiden myy-opioidireseptorien määrä lisääntyy aivojen kuorikerroksessa ikääntymisen myötä, ja samalla reseptorien määrä vähenee aivojen syvissä rakenteissa kuten talamuksessa. Reseptorien lisääntyminen on voimakkaampaa miehillä kuin naisilla. Tupakoitsijoilla on laaja-alaisesti vähemmän aivojen vapaita myy-opioidireseptoreja verrattuna tupakoimattomiin. Reseptoreja on enemmän isoaivojen oikeassa kuin vasemmassa puoliskossa, mikä saattaa liittyä tunteiden ja kivun lateralisaatioon aivoissa.

Tulokset selvisivät laajasta, 204 terveen ihmisen positroniemissiotomografia (PET)-aineistosta, jonka avulla selvitettiin yleisten

demografisten tekijöiden vaikutusta aivojen myy-opioidireseptoreihin. PET:llä voidaan määrittää aivojen vapaiden myy-opioidireseptorien määrä tarkasti [¹¹C]karfentaniili-merkkiainetta käyttämällä.

Tutkimusaineisto analysoitiin Turun PET-keskuksessa kehitetyllä automatisoidulla aivo-kuvien käsittelyohjelmalla, joka mahdollistaa suurien PET-aineistojen nopean ja luotettavan analyysin. Havaittu vaihtelu vapaiden myy-opioidireseptorien määrässä saattaa selittää ihmisten välisiä eroja alttiudessa sairastua tiettyihin sairauksiin, kuten krooniseen kipuun tai mielialahäiriöihin. Erot aivojen opioidijärjestelmässä ja kivun keskushermostollisessa käsittelyssä voivat vaikuttaa ihmisten yksilökohtaisiin vasteisiin opioidipohjaisiin kipulääkkeisiin. ■

¹PET-keskus, Turun yliopisto; ²Kliiniset neurotieteet, Turun yliopisto ja Tyks; ³PET-keskus, Tyks; ⁴Endokrinologia, Tyks; ⁵Psykiatria, Tyks; ⁶Tietotekniikan tutkimuslaitos HIIT, Aalto-yliopisto; ⁷Psykologia, Turun yliopisto

KUVA. Aivojen vapaiden myy-opioidireseptorien keskimääräinen anatominen jakauma 204 henkilön PET-kuvausten perusteella.